

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL T. V., J. V. IR NORDEA BANK AB BANKO GINČO NAGRINĖJIMO

2017 m. balandžio 4 d. Nr. 242-139

Vilnius

Lietuvos bankas gavo T. V. (T. V.), J. V. (J. V.) (toliau – pareiškėjai ir kiekvienas atskirai pareiškėjas) atstovo juridinės kontoros UAB „Gratum“ teisininko Dariaus Šermukšnio kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti ginčą, kilusį tarp pareiškėjų ir *Nordea Bank AB* Lietuvos skyriaus (toliau – bankas) dėl banko veiksmų, kuriais galėjo būti pažeistos pareiškėjų teisės.

N u s t a t y t a:

2008 m. gegužės 30 d. tarp pareiškėjų ir banko buvo sudaryta Būsto kreditavimo sutartis Nr. *duomenys neskelbtini* (toliau – kredito sutartis) gyvenamajam namui su žemės sklypu pirkti ir remontui. Kredito sutarties specialiosios dalies sąlygų 4.2 papunktyje šalys susitarė, kad įkeičiamą turtą banko naudai visu sutarties galiojimo laikotarpiu draudžia bankas, o kredito gavėjas bankui moka įkeičiamo turto administravimo mokesčių. Pagal minėtą kredito sutarties 4.2 papunktį, bankas su draudimo bendrove UADB „Seesam Lietuva“ (toliau – draudikas) sudarė įkeičiamo turto draudimo sutartį, pagal kurią buvo apdraustas ir pareiškėjams priklausantis gyvenamasis namas. Minėta sutartis galiojo iki 2009 m. gruodžio 29 d.

2009 m. gruodžio 29 d. pareiškėjas su draudiku tiesiogiai sudarė savarankišką Būsto ir gyventojų turto draudimo sutartį (draudimo liudijimo –Nr. *duomenys neskelbtini*) (toliau – draudimo sutartis), pagal kurią pareiškėjas laikotarpiui nuo 2009 m. gruodžio 30 d. iki 2048 m. rugsėjo 15 d. apdraudė bankui įkeistą gyvenamąjį namą nuo audros, tyčinio nuosavybės sugadinimo ar sunaikinimo, ugnies ir užliejimo rizikų. Pagal minėtą draudimo sutartį, bankas buvo nurodytas kaip naudos gavėjas.

2016 m. rugpjūčio 29 d. dėl krušos buvo apgadintas gyvenamasis namas. Draudikas atsisakė mokėti draudimo išmoką, motyvuodamas tuo, kad, pagal pareiškėjo su draudiku sudarytą draudimo sutartį, krušos rizika nebuvo priskirta prie apdraudžiamų rizikos rūšių.

2016 m. spalio 10 d. pareiškėjai pateikė pretenziją bankui dėl sutartinių įsipareigojimų nesilaikymo ir iš to kilusios žalos atlyginimo. Pareiškėjai nurodė, kad bankas nesilaikė kredito sutarties sąlygų bendrosios dalies 7.1.5 papunkčio nuostatos (įkeičiamas turtas turi būti draudžiamas nuo sunaikinimo ar sugadinimo dėl ugnies, vandens poveikio, trečiųjų asmenų neteisėtos veiklos, stichinių nelaimių (potvynio, audros, liūtis, krušos ir pan.) ir sudarydamas su draudiku įkeisto turto draudimo sutartį neapdraudė gyvenamojo namo nuo krušos rizikos, nors, pagal kredito sutarties bendrosios dalies 7.1.5 papunkčio nuostatą, krušos rizika privalėjo būti priskirta prie apdraudžiamų rizikos rūšių. Atsižvelgdami į tai, pareiškėjai pateikė reikalavimą bankui atlyginti dėl krušos gyvenamajam pastatui padarytą žalą.

Bankas atsisakė tenkinti pareiškėjų reikalavimą nurodydamas, kad ginčas tarp pareiškėjų ir banko kilo pagal pareiškėjų ir draudiko sudarytą draudimo sutartį, kurioje bankas yra naudos gavėjas, bet ne sutarties šalis. Bankas taip pat pabrėžė neturintis pareigos užtikrinti, kad kredito gavėjo sudaroma įkeisto daikto draudimo sutartis atitiktų kredito sutarties reikalavimus – priešingai, tokią pareigą turi draudimo sutartį sudarantis asmuo. Atsižvelgdamas į tai, kad bankas nėra tarp

pareiškėjo ir draudiko sudarytos draudimo sutarties šalis, bankas atsisakė tenkinti pareiškėjų reikalavimą dėl žalos atlyginimo.

Pareiškėjai nesutikdami su banko sprendimu kreipėsi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo. Kreipimesi pareiškėjai paaiškino, kad 2008 m. bankas su draudiku sudarė įkeisto gyvenamojo namo draudimo sutartį ir, pagal kredito sutarties 7.1.5 papunkčio nuostatą, bankas kaip draudimo tarpininkas, privalėjo įtraukti draudimo sutartį krušos riziką, tačiau jos neįtraukė. Pareiškėjai paaiškino, kad buvo suklaidinti banko su draudiku sudarytos draudimo sutarties nuostatų ir dėl to 2009 m. pratęsdami banko su draudiku sudarytą draudimo sutartį tomis pačiomis sąlygomis prie apdraudžiamų draudimo rizikos rūšių nepriskyrė krušos rizikos. Atsižvelgdami į tai, pareiškėjai prašė įpareigoti banką dėl jų suklaidinimo atlyginti įkeistam gyvenamajam namui padarytą žalą, atsiradusią dėl krušos.

Bankas pateiktame atsiliepime pažymėjo, kad jis niekada neveikė kaip priklausomas arba nepriklausomas draudimo tarpininkas. Bankui įkeistas pareiškėjų gyvenamasis namas buvo banko apdraustas pagal bankui įkeičiamo turto portfelinę draudimo sutartį. Pareiškėjai nebuvo šios sutarties šalis, nes sutartis buvo sudaryta tiesiogiai tarp banko ir draudiko. Bankas taip pat pažymėjo, kad 2009 m. gruodžio 29 d. pareiškėjai su draudiku sudarė naują savarankišką įkeisto gyvenamojo namo draudimo sutartį, o ne pratęsė banko su draudiku sudarytą draudimo sutartį. Bankas pagal šią draudimo sutartį nebuvo sutarties šalis, o tik naudos gavėjas. Bankas taip pat pabrėžė, kad kredito sutartis nenustato bankui pareigos užtikrinti, kad kredito gavėjų sudaromų įkeičiamo turto draudimo sutarčių sąlygos atitiktų kredito sutartyje nustatytus reikalavimus, nes tokia pareiga kredito sutartyje yra nustatyta kredito gavėjui. Atsižvelgiant į tai, banko nuomone, jo atsakomybei kilti nėra civilinės atsakomybės sąlygų.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiško ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Pareiškėjų ir banko ginčas kilo dėl banko civilinės atsakomybės taikymo sąlygų dėl pareiškėjų patirtos žalos.

Remiantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.246 straipsniu, civilinė atsakomybė atsiranda neįvykdžius įstatymuose ar sutartyje nustatytos pareigos (neteisėtas neveikimas) arba atlikus veiksmus, kuriuos įstatymai ar sutartis draudžia atlikti (neteisėtas veikimas), arba pažeidus bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai. Taigi neteisėtumas bendriausia prasme suprantamas kaip asmens elgesio neatitiktis teisei. Juo laikomas ne tik konkretaus įstatymuose ar sutartyje nustatyto įpareigojimo nevykdymas, bet ir bendro pobūdžio pareigos elgtis atidžiai ir rūpestingai pažeidimas. CK 6.263 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad kiekvienas asmuo turi pareigą laikytis tokio elgesio taisyklių, kad savo veiksmais (veikimu, neveikimu) nepadarytų kitam asmeniui žalos; 2 dalyje nustatyta pareiga asmeniui, atsakingam už žalą, padarytą asmeniui ar turtui, o įstatymų nustatytais atvejais – ir neturtinę žalą, visiškai ją atlyginti.

Pareiškėjai savo reikalavimą bankui atlyginti žalą grindžia tuo, kad bankas sudarydamas su draudiku įkeisto gyvenamojo namo draudimo sutartį į ją neįtraukė krušos draudimo rizikos, nors pagal kredito sutarties sąlygas krušos riziką privalėjo įtraukti, dėl to pareiškėjai pratęsdami su draudiku įkeisto gyvenamojo namo draudimo sutartį tomis pačiomis sąlygomis kaip ir pradinė banko sudaryta draudimo sutartis šios rizikos į draudimo sutartį taip pat neįtraukė.

Pagal kredito sutarties bendrųjų sąlygų nuostatas, be išankstinio banko sutikimo draudimo sutarties sąlygos negali būti keičiamos (7.1.7 papunktis); kredito gavėjas, norėdamas

atsisakyti, kad bankas draustų įkeičiamą turtą, turi pateikti bankui raštišką prašymą ne vėliau kaip prieš 1 mėnesį (7.5 papunktis); kredito gavėjui atsisakius, kad bankas draustų įkeičiamą turtą, privalo pats drausti įkeičiamą turtą, o specialiosios dalies 4.2 papunktyje nustatyta banko pareiga drausti įkeičiamą turtą netenka galios (7.6 papunktis).

Iš Lietuvos bankui pateikto 2009 m. gruodžio 29 d. draudimo liudijimo matyti, kad šalys (draudikas ir pareiškėjai) sudarė atskirą draudimo sutartį, kuria pareiškėjai savarankiškai apdraudė įkeistą gyvenamąjį namą. Bankas šioje sutartyje nėra sutarties šalis, o tik naudos gavėjas. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo pritarti pareiškėjų teiginiui, kad pradinė draudimo sutartis, sudaryta tarp banko ir draudiko, vėlesne draudimo sutartimi, sudaryta tarp pareiškėjų ir draudiko tiesiogiai, buvo pratęsta. Pareiškėjai su draudiku sudarė naują savarankišką draudimo sutartį, ir remiantis kredito sutarties bendrųjų sąlygų 7.6 papunkčiu banko pareiga (pagal kredito sutarties šalių susitarimą) drausti įkeičiamą turtą pasibaigė. Draudikas atsisakė mokėti draudimo išmoką, atlyginančią žalą už gyvenamojo namo apgadinimus, remdamasis būtent tarp pareiškėjų ir draudiko sudarytos minėtos savarankiškos draudimo sutarties nuostatomis, o ne vadovaudamasis tarp banko ir draudiko sudarytos draudimo sutarties nuostatomis. Banko ir draudiko sudaryta portfelinė draudimo sutartis neturėjo teisinės reikšmės draudikui priimant sprendimą dėl draudimo išmokos, nes žalos kilimo metu ji buvo negaliojanti. Kadangi gyvenamojo namo draudimo sutartį pareiškėjas sudarė tiesiogiai su draudiku ir ši sutartis yra savarankiška draudimo sutartis, todėl ir pareiga apdraudžiant turtą laikytis kredito sutarties 7.1.5 papunkčio sąlygų teko draudimo sutarties šaliai (pareiškėjui).

Atsižvelgiant į tai, kad banko ir draudiko sudaryta gyvenamojo namo draudimo sutartis žalos kilimo metu buvo negaliojanti, pareiškėjams sudarius savarankišką draudimo sutartį, kredito sutartyje nustatytos pareigos drausti turtą, įskaitant ir 7.1.5 papunktį, buvo taikomi pareiškėjams (kredito gavėjams), bet ne bankui (kredito davėjui), žalos atlyginimo klausimas tarp pareiškėjų ir draudiko buvo sprendžiamas remiantis 2009 m. gruodžio 29 d. draudimo sutartimi, todėl nėra pagrindo taikyti banko civilinę atsakomybę.

Pareiškėjo nurodyta aplinkybė, kad dėl banko kaltės į draudimo sutartį nebuvo įtraukta krušos rizika ir dėl to draudikas atsisakė mokėti draudimo išmoką, vertintina sutarties laisvės kontekste. CK 6.156 straipsnyje įtvirtintas sutarties laisvės principas. Minėto straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, taip pat sudaryti ir šio kodekso nenumatytas sutartis, jeigu tai neprieštaruja įstatymams.“ Sutarties laisvės principas reiškia ir tai, kad šalys gali laisvai susitarti dėl sutarties sąlygų. Pareiškėjai su draudiku sudarė savarankišką draudimo sutartį, kurioje susitarė dėl draudimo sutarties sąlygų, numatė apdraudžiamas draudimo rizikas. Atsakomybė, kad į pareiškėjo su draudiku sudarytą draudimo sutartį (kurios pagrindu draudikas sprendė žalos atlyginimo klausimą), nebuvo įtraukta krušos draudimo rizika, tenka draudimo sutarties šalims, bet ne bankui, kuris nėra šios sutarties šalis. Be to, kredito sutartis nustato pareigą būtent kredito gavėjui apdrausti bankui įkeistą turtą ir jokie kiti teisės aktai nenustato bankui pareigos kontroliuoti kredito gavėjo sudaromų savarankiškų sutarčių sąlygų.

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, nėra pagrindo konstatuoti banko veiksmų neteisėtumą. Pripažinus, kad pareiškėjų patirta žala atsirado ne dėl neteisėtų banko veiksmų, bankui dėl pareiškėjų patirtos žalos nekyla civilinė atsakomybė.

Vadovaujantis pirmiau konstatuotomis aplinkybėmis ir išdėstytais argumentais, darytina išvada, kad bankas pareiškėjams atlyginti žalą dėl gyvenamojo namo apgadinimų atsisakė pagrįstai.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjų T. V. ir J. V. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Finansinių paslaugų priežiūros skyriaus
viršininkė, pavaduojanti Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Renata Babkauskaitė